

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

XIX. An Adam in statu innocentiae per pro prios actus sanctificatus fuerit,
& consequenter meritum gloriae habuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

dam autem appellat, quia parum erat duratura.

15
Suadetur
asseritio ex
Scriptura
regulis.

Et suadetur hæc sententia ex generalibus regulis Scripturæ, quod iustus ex fide vivit, Abacuc. 2. ad Hebr. 10. & quod sine fide impossibile est placere Deo, ad Hebr. 11. & quod dum sumus in corpore, & peregrinamur à Domino, per fidem ambulamus, 2. ad Corinth. 5. & quod fides est substantia rerum sperandarum, ad Hebr. 11. Nam Adam in statu innocentie iustus fuit, vt diximus, ac subinde placuit Deo, & cum esset in corpore animali, peregrinabatur à Domino, & viator erat: ergo per fidem ambulabat, & placebat Deo, & meliorem vitam sperabat. Tandem ratione probatur, quia illa cognitio Adæ erat supernaturalis, & non erat visio Trinitatis, v. g. in seipsa, vt iam supposuimus, nec etiam erat evidens cognitio abstractiva, quia hæc vel possibilis non est, præsertim de mysterio Trinitatis, & Incarnationis, vel si aliquo modo est possibilis, secundum legem ordinariam non datur viatoribus, vt supra de Angelis dictum est. Neque potest aliud de Adamo cum fundamento dici, vt respondendo ad fundamentum contrarie sententiæ magis declarabitur.

16
Ad motum
in contra-
rium in n. 13

Ad motum ergo priori sententiæ responderet D. Thomas, negando assumptum. Imò inde probatur, fidem fuisse in Adamo, quia imperfectio eius non erat contra perfectionem primi status. Nam eo ipso, quod ille non erat status comprehensor, sed erat status non videndum Deum, erat capax imperfectiois spei, & fidei, quæ est sperare, & credere non visa. Ad probationem autem rectè responsum est, non esse de ratione fidei, vt per exteriorum locutionem fiat, nam per interiorum inspirationem, quæ etiam est locutio quædam, fieri potest. Imò in primis credentibus ita fieri solet, vt D. Thomas supra dicit, adducens illud Psalm. 84.

Ad replicam
obis solut. 1.

Audiam quid loquatur in me Dominus, & ad Adam illud accommodans, & ad replicam ad evidentia testificantis. Respondemus in primis non esse necessarium Adamum habuisse evidentiam testificantis, seu revelantis Dei: tum quia necessarium non fuit, fidem illi proponi immediatè à Deo, potuit enim proponi mediantibus Angelis. Item quia Adam non videbat personam sibi loquentem clarè, & in seipsa substantiam eius intuendo, neque ex locutione ipsa, vel ex alijs signis, seu coniecturis poterat evidenter colligere, an esset persona creata, vel increata, quæ loquebatur: & quanvis sciret esse Angelum, non posset evidenter scire, an proprio, vel diuino spiritu loqueretur. Denique sicut per externam locutionem, ita etiam per internam possunt res fidei sufficienter proponi, vt evidenter credibiles, licet non fiat evidens esse dictas à Deo: ergo ita potuit Adæ fides proponi siue à Deo immediatè, siue mediantibus Angelis sine evidentia Dei testificantis.

17
Solutio 2.

Secundo respondemus, etiam si aliqua evidentia testificantis in Adamo admittatur, illam non fuisse talem, quæ fidem excluderet, quia non esset evidentia supernaturalis per scientiā per se infusam, sed ad summum per aliquem naturalem discursum, vel coniecturas, quæ simul esse potest cum fide, vt supra in simili puncto de Angelis diximus. Ideoque non rectè Alenf. in hoc comparat Adamum cum Christo Domino, quia in Christo non fuit vera fides, sed scientia infusa. Et quanvis fortasse per illam aliqua cognouerit cum evidentia testificantis, ipsamet scientia illa præstabat, quod Adamo tribuendum non est. Quanvis Hugo de Sanct. Victor. oppositum sentire videatur, quem explicare conatur D. Thom. 2. 2. q. 5. a. 1. vt de quadam maiori perfectione accidentali contemplationis Adæ loquatur. Verba autem Gregorij nihil obstant, nam in primis verbis Dei perfruuntur qui per fidem Deum contemplantur. Et similiter propter magnam perfectionem fidei, & cōtemplatio-

Ad Hugonē
in num. 11.
quid respon-
dent O. Th.
Ad Gregor.
in num. 13.

nis dici potest aliquis celsitudine visionis Angelorum cetibus interesse. Erit exponit illa vltima verba D. Thomæ 1. p. q. 94. a. 2. & fortasse Gregorius etiam de frequentibus Angelorum apparitionibus loquutus est.

CAPVT XIX.

Virum Adam in statu innocentia per proprios actus sanctificatus fuisse, & consequenter meritum gloriæ habuerit.

Diximus de fide Adam, nunc breuiter dicendum est de rectitudine voluntatis quoad eius actus supernaturales, nam de habitibus iam dictum est. Possumus autem loqui de voluntate Adæ, vel præcisè spectando illam secundum dispositionem, quam in primo instanti creationis habuit, vel pro reliquo tempore, quo in Paradiso sine peccato perseverauit. Et circa primum instans nonnulla interrogari possunt. Primum an in illo instanti habuerit actum spei, vel dilectionis in Deum, nam tum de alijs virtutibus, quæ non versantur circa Deum, etiam si supponamus illas esse per se infusas non oportet mouere questionem, quia & earum actus minus necessarij sunt, & per se multo credibilibus est, Adamum in primo instanti suæ creationis non habuisse actus illarum, quia nec necessarij tunc erant, quia Adamus tunc in eo instanti contemplatus est Deum, & in amore eius fuit occupatus, fortasse non poterat simul ad alia obiecta attendere, nisi fortè in generali quatenus omnia ad Dei cultum, & honorem referre poterat, quæ omnia sub amore Dei, & spei in ipsum comprehendimus.

In hoc ergo puncto Sot. 1. de Natur. & Grat. 5. sentit Adam in primo instanti accepisse gratiam & iustitiam sine proprio motu voluntatis in Deum, atque ita sentit non fuisse creatum Adā in actu sanctitate (vt sic dicam), seu non habuisse actus gratia in primo instanti. Fundamentum eius est, quia Deus tunc erat simul condens natura, & largiens gratiam. Ergo concreuit gratiam per modum naturæ: ergo non mediante actu liberi arbitrij. Secundo rationem inlinuat, quia gratia data est Adæ, non tanquam beneficiū personale, sed pro tota natura: ergo nō est data per proprium actum, & dispositionem liberam, quia illa, quæ datur quali per modum nature, nō datur dependenter à dispositione libera. Vnde tertiam argumentationem inlinuat, quia abas, si Adā non peccaret, gratia nō infunderetur posteris eius, nisi per proprium actum, quia non maiori liberalitate hijs quæ eorum parenti collata fuisset. Quarto inducit exemplum de B. Virgine, nam qui tenent aut illa fu-

isse conceptam in gratia, dicturi sunt consequenter datam illi esse sine proprio actu: ergo idem de Adamo à fortiori dicendum est. Tandem in toto illo discursu inlinuat, nō posse esse sanctificationem in primo instanti creationis hominis, & esse per proprium actum, præsertim liberum. Et suaderi hoc potest, quia non potest homo naturaliter subire, & in primo instanti sufficienter attendere, vt liberè possit in vltimum finem statim conuertere, neque aliquid miraculosum sine sufficienti fundamento asserere debemus. Vnde non immerito, imò à fortiori pro hac sententia citari possunt, qui negant aut per huiusmodi actus, & motus gratia Angelis in primo instanti creationis, vt sunt Alenf. Henric. Campeol. & alij, quos supra allegauimus, similem questionem de Angelis tractando lib. 5. cap. 8. n. 3.

Nihilominus contrarium verum censet. Dico ergo Adamum in primo instanti fuisse sanctificatum non tantum per habitus, sed etiam per proprios actus. Hæc est expressa sententia D. Thomæ 1. p. q. 95. a. 2.

95. art. 1. ad 5. quod erat, quia ad recipiendam gratiam requiritur consensus ex parte recipientis, vti- que proprius, quando persona ratione vtitur, & potest illum præbere. Respondet autem, cum motus voluntatis fiat in instanti, potuisse primum hominem in eodem instanti in quo creatus est per proprium motum gratiæ consentire. Ex quo testimonio ratio etiam conclusionis desumitur, quia iustificatio cum proprio actu, vel per proprium actum perfectiori modo fit, quam per solum habitum. Vnde idem D. Thomas 3. p. q. 34. a. 3. Sicut autem (inquit) est perfectior, quam habitus, & quod est per se, eo quod est per aliud, ita iustificatio secundum proprium actum perfectior est. Et ideo addit hanc esse sanctificationem adultorum, alia vero, quæ fit sine actu, esse puerorum. Sed Adam sanctificatus fuit perfecto modo, & vt adultus, & non vt infans: ergo sanctificatus est actu operans sanctificationem: quod est sanctificari secundum proprium actum. Minor quoad priorem partem probatur, quia opera Dei perfecta sunt, sed sanctificatio Adæ fuit proprium Dei opus: ergo debuit perfecto modo fieri cum ex parte recipientis capacitas non deesset. Vnde probatur altera pars, quia Adam in adulta ætate creatus fuit, & sufficienter dispositus ad vtendum ratione: ergo vt adultus sanctificari debuit, & non vt infans.

Et hæc ratio magis ex responsione ad argumenta confirmabitur. Et locupletari etiam possit ex his, quæ in simili questione in lib. 5. præcedentis tractatus de Angelis diximus. Confirmari etiam potest ex Patribus dicentibus hominem fuisse creatum in quodam beatitudinis statu, vt capite antepæcedente retuli. Et videri etiam potest Anselm. lib. de Concord. grat. & liber. arbitrij, vbi in hoc primum hominem cum Angelis æquiparat. Idemque habet Bern. in serm. de Cæna Domini, dicens, fuisse primum parentem factum domesticum Domini, eiusque amore, & cognitione datatum. Et Angelorum consortem. Hoc etiam videtur sensisse Athanas. Orat. contra Idola, circa princip. ait n. creasse Deum hominem, tribuendo ei suæ æternitatis intellectum, & cognitionem. Et infra inquit, Cum corporalibus creaturis non immiscetur mens humana, nec ullam ex rebus æternæ admixtam trahit cupiditatem, sed sibi tota adest, vt à principio condita fuit, tunc in sublime euolat, &c. Et sic etiam dixit Anselm. in cap. 3. Epist. ad Colossen. circa illa verba, Spoliantes vos veterem hominem, sicut homo post lapsum in agnitione Dei renouatur, ita in ipsa agnitione creatus est, &c. Denique fauent alij sancti, qui docent, hominem à principio fuisse sanctificatum inspiratione Spiritus sancti, quia non de habituali tantum, sed etiam de actuali intelligere videntur, præsertim Cyrillus l. 1. in Ioan. c. 9. & lib. de Adorat. in spiritu, non longe à principio.

Nec contra hoc obstant motiua inducta pro priori sententia. Ad primum enim negatur consequentia, quia non solum habitus, sed etiam actus potuerunt cum natura hominis concreari, id est, simul creari, nam illa concretio non excludit omnem efficientiam creaturæ circa proprietatem, vel perfectionem, quæ cum illa concreari dicitur, nam etiam intellectus ipse, & voluntas cum essentia concreantur, à qua nihilominus manant. Et August. l. 12. de Ciuit. c. 9. dicit, Deum creasse Angelos simul conferenda illis castum amorem sui, quem in illis fecit, seu concreauit, ipsis nihilominus simul facientibus, & cooperantibus. Vnde licet gratia dicatur in principio data homini per modum naturæ, eo modo, quo natura significat naturitatem, seu primam originem, nihilominus non oportet, vt gratia fuerit data per modum naturæ, si naturalis modus sumatur, vt moralem excludit. Prima enim natura, seu substantia, vel naturalis potentia non potest aliquam operationem

supponere, & ideo tantum naturali modo, & non morali recipi potest: at vero gratia quamuis à principio cum natura infundatur, supponit personam aptam ad operandum, & ideo non tantum per modum naturæ, sed etiam morali modo infundi potest.

Neque etiam contra hoc obstat secunda ratio, quia licet gratia fuerit data Adæ pro tota natura, etiam est data ipsi vt particulari personæ, & ideo dari debuit perfecto modo iuxta capacitatem, & statum talis personæ. Eo vel maxime quod etiam in operatione libera potuit Adam se gerere, vt caput totius naturæ. Nam si peccado ita se gessit, cur non etiam recte se conuertendo in Deum in primo instanti? Igitur non repugnat, gratiam in primo instanti datam esse Adæ vt proprietatem totius naturæ, & nihilominus cum libera operatione fuisse inditam. Neque inde sequitur, quod in tertia ratione inferebatur, non peccante Adamo posterius eius non fuisse dandam gratiam habitalem sine actu, quia illi procrearentur in ætate infantili, in qua non essent capaces propriorum actuum, nec sanctificationis adultorum. Et in hoc etiam non est simile exemplum, quod de B. Virgine in 4. argumento adducitur. Et nihilominus etiam in illo exemplo non est verum antecedens, quod sumitur, nam B. Virgo per proprium actum sanctificata fuit, vt in 2. tom. 3. p. disp. 4. sect. 7. & 8. ostendi, imò etiam de sanctificatione Ioannis Baptiste idem docui. Illud tamen fuit singulare gratiæ priuilegium, quod non fuisset in statu innocentia (si duraret) omnibus infantibus concessum, quia ille modus vtendi ratione in infantibus miraculosus est, quod miraculum non possumus cum fundamento dicere fuisse futurum generale in tota natura humana, durante illo statu. Longè autem alia ratio est de primis hominibus creatis in ætate adulta, in qua connaturali modo, & ratione vti, & propriæ voluntatis actus à principio exercere potuerunt.

Et ita etiam patet responsum ad vltimam rationem. Dico autem hominem adultum, & in suis potentijs, ac sensib. internis optime dispositum potuisse sine nouo miraculo in instanti suscipere reuelationem fidei, cum sufficienti proportionem, vt statim in momento posset illi assentire, & in obiectum sic cognitum, & sic creditum per liberam voluntatem moueri. Nam licet illa cognitio penderet à phantasmatib. nihilominus etià illa phantasia potuit in eodem instanti intellectui cooperari, tum per phantasmata, quæ iam habebat infusa, tum per speciale auxilium gratiæ, non miraculosum, sed consentaneum ordini gratiæ quamuis esset supra ordinem naturæ. Neque etiam obstat potuit necessitas discursus, qui successione requirit, quia in primis assensus fidei per se, & intrinsecè non postulat discursum, sed fit per simplicem assensum supposita sufficienti propositione obiecti, ad eum modum, quo principijs primis assentimur, supposita sufficienti cognitione terminorum, quamquam in claritate, & obscuritate sit diuersitas. Sicut à. in assensu primorum principiorum, licet ad præcognoscendos terminos successio aliqua, & discursus necessarius sit, naturali, & ordinario modo procedendo, per diuinam autem reuelationem facile fieri potest, vt subito, & in momento concipiantur, ita etià in cognitione per fidem, licet ordinario, & naturali modo, sufficiens propositio obiecti fidei, & credibilitas eius non fiat, nec cognoscatur ab homine sine successione, & discursu: nihilominus per diuinam reuelationem, & illuminationem illa sufficiens propositio subito, & in momento potest sic fieri, vt ab homine percipiat, & in eodem momento sufficiens iudicetur. Ita ergo fieri potuit in Adamo, & factum esse credendum.

Ad alteram rationem in eodem n. 2.

Ad 3. rationem.

Ad 4. ab exemplo.

Ad 5. rationem.

dum est, quia non est res, p[ro]p[ri]e miraculosa, nec ni-
miu[m] extraordinaria, sed est q[ui]dam reuelatio quali
prophetica, quæ propter congruentes causas se-
cundum ordinariam providentiam supernatura-
lem multis datur, temporibus opportunis. Quæ
omnia in creatione Adæ concurrunt, ut satis ex-
plicatum est.

8. *Resoluitur ex dictis du-
bium 1.* Atque ex his facile responderi potest ad alias
interrogationes, quæ hic fieri possunt. Prima est,
vtrum Adam per illum actum, quem in primo in-
stanti habuit, se ad gratiam habitualement recipien-
dam disposuerit. Ad quam affirmatiue respondē-
dum est, quia fieri potuit, & est ordo perfectior. Se-
cunda interrogatio est, an ille actus charitatis, seu
conuersionis in Deum fuerit elicitus ab habitu,
vel totum ab auxilio. Ad quam respondendum
est, non fuisse elicitum ab habitu, quia repugnat
effectum esse causam veram, & realem in quocun-
que genere sui efficientis principij. Vnde sit fuisse
talem actum elicitum à voluntate mota, & adiu-
ta diuinis auxilijs operante, & cooperante, seu ex-
citante, & adiuuante: nam sicut hæc auxilia sem-
per necessaria sunt, ita interdum, & præsertim ad
primos actus sufficiunt. Tertia interrogatio est, an
per illum actum Adam in primo instanti aliquid
meruerit apud Deum. Ad quam affirmatiue res-
pondendum est, nam meruit de cõgruo primam
habitualement gratiam, & de condigno primam glori-
am, quia omnes conditiones ad illud meritum
necessarie in persona Adæ, & in actibus eius con-
currebant. Quæ omnia eodem modo resoluimus
de Angelis in superiori tract. lib. 5. c. 5. & sequentib.
ubi illa latius declarauimus, & probauimus, & ad-
eo in præsentia nō plura dicimus, quia, ut sepe cum
Augustino diximus, & omnes fatentur, in huius-
modi rebus eadem ratio, & proportio in primo
homine, & in Angelis inuenitur. Imò etiam in ius-
tificatione hominis lapsi illa omnia eodē ferē mō
verū habent, ut latius in materia de grat. dicimus.

Dubium 2.

*Videlib. 3.
de gratia c.
12. & lib. 5.
de Angelis
c. 9. n. 1.*

Dubium 3.

*Videlib. 12.
de gratia c.
24. & 28.*

9
*Difficultas
iuxta do-
ctrinam au-
thorū.*

10
Solutio prior

Ad hanc difficultatem duobus modis respon-
dere possumus. Prior est, negando illam propo-
sitionem subsumptam, scilicet, non habuisse Adam
in primo instanti aliquam fidem explicitam Chri-
sti. Et ad probationem ex Patribus respondemus
quod licet Patres dicant Adamum in sopore ha-
buisse peculiarem reuelationem propheticam de
futuris Christi mysterijs, & specialiter de spiritua-
li vnione ipsius cum Ecclesia, non tamen dicunt,
Adamum vsque ad illud tempus nullā de Christo
cognitionem habuisse. Fieri autē potuit, ut reue-
laretur prius Adamo mysterium, quantum ad sub-
stantiam eius, ut in Christum crederet, & ipsum
veneraretur, postea verò in sopore maiore noti-
tiam Christi, & futuræ Ecclesiæ ei daretur, semper
à mysterio redemptionis in particulari abstrahē-
do. Quæ quidem responsio facile defendi potest,
non autē ita potest probari, aut persuaderi: & ideo
mihi non omnino placet. Tum quia sine auctori-
tate, vel sufficienti probatione affirmat, Adam

habuisse explicitam reuelationem Christi ante so-
porem. Tum etiam, quia difficile est cum funda-
mento explicare, quid illi reuelatū fuerit de Chri-
sto in primo instanti, & quid postea fuerit additū
non dē m reuelato mysterio redemptionis. Tum
denique quia difficile creditū est, simul potuisse
Adamum in primo instanti simul cognoscere Tri-
nitatis mysterium, & Incarnationem, & alia my-
steria, quæ ad sanctificationem hominis pertine-
bant, quod etiam in Angelis difficile in superiori
tractatu iudicauimus, nedum in homine.

Secundò responderi potest, quod licet Adam in
primo instanti non habuit explicitam fidē Christi,
iam habebat implicitam, quæ satis erat, ut per me-
rita eius posset iustificari, sicut alij multi iustifica-
ti sunt. Quod autem ita factum fuerit, rectē de-
claratur ex fide per meritum eius, nam per illā fidem
factum est mēbrum Christi, eumq[ue] ut caput suum,
& ut auctorem salutis suæ recognouit. Quomodo
enim aliter potuissent conuenienter Christo vniri
per fidem, illumq[ue] amare, & venerari? Ergo per eū-
dem fidē in Christo, & per Christum est aliequū
illius iustitiæ augmentū: ergo signum est, etiā pri-
mam iustificationem fuisse datā ex meritis Chri-
sti, & hoc ipsum recognouisse Adamum in reue-
latione sibi in sopore facta. Quia sanctificatio per
Christum non potuit esse dimidiata (ut sic dicam)
quauis modus applicationis eius ex parte homi-
nis fuerit diuersus in principio, & in progressu, pro-
pter limitatam capacitatem hominis, quem pau-
latim ab imperfecto ad perfectū procedere oport-
tebat. Vnde Ambros. lib. 2. epistol. in 13. alijs 14.
vel potius 15. ad Marcelli. soror. ait, *Adam vel ipse
gratiam Christi propter vnam mulierem.* Et Psalm. 39.
circa illa verba, *In capite libri scriptum est de me, de A-
damo ait, Non mansit in Christo, quia non in eius semine
permanit, nam de his, qui manent in Christo, ipse dixit: si
manserit in me, & verba mea in vobis manserint, &c. E-
go ex sententia Ambrosij Adam ante peccatum
iam erat in Christo tanquam viuum membrum
eius, & gratia eius erat gratia Christi, quo nomine
solent Patres, & Concilia vocare gratiam, quæ per
Christum datur, siue per fidē implicitam Christi,
siue per explicitā comparetur, vel cum priori inci-
piat, & cū posteriori perficiatur, & consummetur.*

Vnde tandem addendum est, Adam toto tem-
pore ante peccatum potuisse per proprios actus in
gratia crescere, eiusq[ue] augmentum, & gloriam
de condigno mereri, & credibile esse sapientius id se-
cisse. Prior pars certissima est, nam sequitur euide-
ter ex principijs certis. Quia Adam toto illo tem-
pore viator fuit, & iustus, & libertatem bene ope-
randi habuit, ordinatusq[ue] erat ad vitam æter-
nam: ergo habuit omnes condiciones necessarias
ad eius meritum, & augmentū gratiæ: ergo pote-
statem habuit crescēdi in gratia, & in iure ad glori-
am. Denique si potestatem habuit peccandi per
solum suum arbitrium, multo magis potestatem
habuit merendi per liberum arbitriū cum gratia
Dei. Vel cerē si in primo instanti mereri potuit
gloriam, id potuit multo magis in reliquo tempo-
re via, quandiu gratiam non perdidit. Hac tamen
seruata differentia, quod in primo instanti nō po-
tuit mereri gratiam de cōdigno, quia supponeba-
tur ad meritum, postea verò potuit per gratiam,
quam iam gratis acceperat, tam gratia, quā gloriæ
augmentum de condigno mereri. Et hanc partem
supponunt omnes Patres, qui de illo statu loquū-
tur: & præsertim videri possunt August. lib. de Cor-
rept. & c.

SVARE
de Angelis
re 6. d. 1. rum
anima.

D. V.

rept. & grat. cap. 10. 11. & 12. & libr. 13. de Ciuit. ca. 1. 14. 15. 19. & sequentib. & Gregor. lib. 4. Moral. cap. 26. alias 27. & Damasc. libr. 2. de Fide. cap. 12. dicens. Deum creasse Adamum liberum, vt cum diuina gratia adiumento nouos subinde in virtute progressus faceret, & rursus ob libertatem, a virtute recedere posset.

Alia pars, quæ est de facto, quamuis non sit reuelata, nihilominus supposita potestate per se satis credibilis est. Nam Adam non fuit otiosus toto illo tempore, quo in Paradiso vixit, quia nec hoc humanum est, vel morale, præsertim in homine sapiente, & perfectis virtutibus prædito, nec sine aliquo peccato fieri posset. At vero quandiu mortaliter non peccauit Adam, venialiter peccare non potuit, vt supra ostendimus: ergo operatus est recte, & honestè: ergo meruit, & in gratia creuit. Præterea, quia per fidem multa operatus est, præsertim in opere, in quo verisimile non est fuisse priuatum libertate ad meritum necessaria, & post oporem, cum ex fide concepta dixerit. Hoc nunc ex offi. meo, &c. meritum opus exerceat. Item quando recepit à Deo præceptum non comedendi de ligno scientiæ boni, & mali, credendum est voluntarie illud acceptasse, & propositum habuisse implendi illud, quod sine dubio meritum fuit. Quod etiam de illo narratur, imposuisse nomina omnibus animalibus, meritum in ipso fuit: tū quia ex diuina ordinatione id fecit, tū etiam quia fuit valde rationi consentaneum, & ad commendatam humani generis necessarium. Addit præterea Gregor. l. 4. Dialog. c. 1. quod Adam ante peccatum celestis patrie gaudia contemplantur. In Paradiso quippe inquit assueuerat. h. mo verbis Dei perfrui, beatorum Angelorum spiritibus corat, munditia, & celsitudine visionis interesse. Sed postquam huc cecidit ab illo, quo implebatur, mentis lumine recessit. Ergo in illo genere vitæ, quod Greg. describit, non potuit Adam non multum crescere in gratia, & donis Dei, quibus, vt idem Greg. ait, mentis lumine implebatur. Et Moyses Barceph. lib. de Parad. p. 1. c. 28. inter alias prærogatiuas, quas Deus Adæ contulit, inquit: Admissum veluti in suam familiaritatem, vt ea se pro arbitrio oblectaret, meditationibus, contemplationibus diuini vacans, acque indulgens. Et infra dicit ita fuisse Adam comparatum, vt animo, acq. intelligentia sua Angelis esset familiaris. Huiusmodi ergo vitam ducturus erat Adam in Paradiso, eandemq. inchoauit, prius quam peccaret: non potuit ergo in eo tempore non bene mereri apud Deum, & in gratia, & sanctitate crescere.

CAPV'T XX.

Virum prater omnia dona natura, & gratia habuerit homo in statu innocentie originale iustitiam, quæ fuerit donum ab omnibus supradictis distinctum.

Explicuimus hætenus sigillatim perfectiones omnes, quas Deus primis parentibus in creatione, & Paradiso contulit, ex quibus omnibus simul collectis iustitia originalis consurgit, vt dicemus, veruntamen sub hoc nomine originalis iustitiæ nihil hætenus de illa diximus, quamuis in prologomeno 4. de gratia, à cap. 3. vsque ad 5. non nihil scripserimus: & ideo in præsentis capite necessarium visum est, quid illa sit, vel potius, quid nomen illud significet, explicare. Supportimus enim, Adam fuisse conditum originali iustitia, vel saltem in Paradiso statum originalis iustitiæ habuisse, hoc enim tanquam dogma certum, & catholicum omnes Theologi recipiunt, cuius probatio ex effectibus talis iustitiæ sumenda est, ac proinde ex significatione illius vocis, & intelligentiæ rei per ipsam significatæ maxime pendet. Est igitur principalis questio, an iustitia originalis

fuerit aliqua simplex forma, seu vnus peculiaris habitus distinctus ab omnibus, quos hætenus explicuimus, & Adamo in sua creatione collatos esse diximus, vel fuerit potius vnus ex illis particularis, & simplex, vel fuerit solum collectio illorum, vel non tantum illorum, sed etiam aliorum beneficiorum, vel priuilegiorum homini in illo statu concessorum. Nomine autem habitus in hoc puncto intelligimus omnes qualitates permanentes, quæ per modum actus primi datæ sunt homini in illo statu ad perficiendum illum, siue in anima, siue in corpore, & siue in substantia, siue in potentijs receptæ fuerint. Per alia verò priuilegia, vel beneficia intelligimus omnes res, vel causas extrinsecas iuuantem hominem in eo statu ad feliciter viuendum, & præsertim peculiarem Dei prouidentiam, qua Deus hominem protegebat, & ab omnibus incommodis tuebatur.

His positis est prima sententia dicens, iustitiam originalem fuisse specialem quendam habitum distinctum à gratia, & voluntati inhaerentem, cuius officium erat facere, vt voluntas adhereret Deo suo fini naturali, non solum facili, & delectabili, sed etiam cum maiori intentione, & delectatione, quam appetitus sensitiuus adhereret suo obiecto delectabili. Hanc sententiam tenet Scot. in 2. d. 29. q. vnic. s. potest dici, & in solut. ad 4. quam ita explicat latè Herrer. in 2. disputat. 21. q. 3. vbi de hoc habitu dicit, fuisse distinctum ad habitum gratiæ, & charitatis, & nihilominus fuisse supernaturalem, quia dabat voluntati delectationem quam voluntas ex natura sua habere non posset. Et inde præcipue colligit necessitatem huius habitus, quia status iustitiæ originalis non solum erat facilitatis & tranquillitatis, sed etiam delectationis in adherendo Deo fini naturali, & secundum rectam rationem operando, & compescendo appetitum sensitiuum, ne suum delectabile obiectum prosequeretur. Nec solum (ait) poterat voluntas hoc promptè facere, sed etiam cum maiori delectatione, quam posset esse in appetitu exequendo propriam operationem circa suum obiectum maxime delectabile. At vero tanta delectatio voluntatis nõ est conaturalis voluntati, nec in puris naturalibus posset illam habere: ergo necessarius erat aliquis habitus infusus à quo proveniret. Sed ille habitus non erat charitas, quia nunc in hominibus iustus est charitas, & illam delectationem non causat: ergo erat specialis habitus ad hunc finem inditus. Quod autem talis delectatio in statu originalis iustitiæ inueniretur, solum probat auctoritate Aug. 1. 4. de Ciuit. c. 26. vbi dicit, quod in illo statu nihil omnino triste, nihil inanimatum erat sed gaudium perpetuabatur ex Deo. Vltèrius vero inquit Scot. an iustitia originalis includeret etiam speciales habitus appetitus sensitiui, & vtrunque partem probabilem credit, in affirmantem vero magis inclinat. Quia etiam oportebat appetitum sensitiuum obedire rationi, & voluntati, retrahendo illum à proprijs delectationibus sensibilibus cum maiori delectatione, quam ex suis proprijs obiectis capere posset: hoc autem non erat illi naturale, & ideo necessarius fuit habitus supernaturaliter inditus, qui hunc effectum præstaret. Et significat Scot. duos fuisse hos habitus, vnum concupiscibilis, & alterum irascibilis.

Secunda sententia fuit Henr. quodlib. 6. q. 14. vbi 2. dicit iustitiam originalem præter omnem rectitudinem gratiæ, & virtutū infusarum, si qua fuit, addidisse quandam rectitudinem naturalem, quæ separabilis fuit à voluntate, & de facto per peccatum separata, & amissa fuit. Consistebat autem illa rectitudo in potestate, & pronitate voluntatis ad dominandum appetitui, & illum sibi obedi-

Quid ipsa originalis iustitia sit qua tenet.

1. Sententia Scoti, esse vnum habitum voluntatis distinctum à gratia.

Herrera. l. 2. q. 3. vbi explicat.

3. Sententia Henrici esse pronitatem voluntatis ad subiiciendum appetitui, præter rectitudinem.